

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ (ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ) РОБОТИ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 071 «Облік та оподаткування»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № від

Харків
НТУ «ХПІ»
2020

Методичні вказівки до виконання дипломної (випускної кваліфікаційної) роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» – Харків : НТУ «ХП», 2020, 31 с.

Рецензент:

Кафедра економічного аналізу та обліку

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	4
2. ЗАВДАННЯ НА РОЗРОБКУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	4
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	5
4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ...	5
5. СТРУКТУРА, ОБСЯГ І ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ...	7
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	14
ДОДАТКИ.....	16

ВСТУП

Випускна робота бакалавра є одним з етапів підготовки фахівців з обліку і оподаткування. Вона виконується відповідно до графіка навчального процесу та має мету:

- закріпити, поглибити й систематизувати знання за фахом;
- опанувати практичними методами обліку, аналізу, аудиту, оподаткування;
- підтвердити вміння використовувати інформацію, аналізувати її й робити висновки;
- використовувати сучасні статистичні, економіко-математичні методи й комп'ютерну техніку.

У процесі виконання дипломної роботи студент вирішує комплекс взаємозалежних професійних завдань відповідно до вимог фахівця першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Робота виконується на матеріалах підприємства обраного студентом і погодженого з керівником.

1. ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Тематика дипломних робіт розробляється кафедрою. При формуванні тематики враховується актуальність тем, їх відповідність спеціальності. Тематика дипломних робіт обговорюється й затверджується щороку на засіданні кафедри.

Студенту надається право вибору теми дипломної роботи з переліку тем, затверджених кафедрою. Студент має можливість запропонувати власну тему, обґрунтувавши її актуальність та порадившись із науковим керівником та завідувачем кафедри.

Вибравши тему, студент повинен написати на ім'я завідувача кафедри заяву із проханням затвердити обрану тему роботи (додаток А).

Одночасно із затвердженням теми завідувачем кафедри призначається керівник дипломної роботи.

2. ЗАВДАННЯ НА РОЗРОБКУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Після затвердження теми керівник видає студенту завдання на виконання роботи підписане керівником і затверджене завідувачем кафедри (додаток Б).

У завданні висвітлюються такі питання:

- назва теми роботи;
- склад окремих розділів роботи;
- перелік і кількість графічних матеріалів.

Після одержання завдання на виконання роботи студент розробляє індивідуальний календарний план її виконання. У календарному плані наводиться перелік етапів роботи й строки їх виконання. Розроблений варіант плану підписується студентом і керівником.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота виконується відповідно до розробленого календарного плану. Протягом усього періоду її виконання керівник надає студенту методичну допомогу в розробці окремих питань теми, а також рекомендації щодо використання літератури наукового характеру, контролює виконання студентом календарного плану. Оцінки про фактичний стан виконання роботи керівник робить у календарному плані відповідно до отриманої від студента частини дипломної роботи.

Стан виконання дипломної роботи студентами обговорюється на засіданні кафедри.

4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Підготовка пояснювальної записки до захисту складається з наступних етапів:

1. Одержавши індивідуальне завдання, студент розробляє план дипломної роботи й погоджує його з керівником. У встановлений кафедрою час на виконання дипломної роботи, студент вирішує поставлені завдання, розкриваючи сутність предмета дослідження й аналізуючи дані досліджуваного підприємства, консультуючись із керівником з виникаючих питань. У процесі вирішення поставлених завдань студент оформлює пояснювальну записку.

2. У процесі підготовки пояснювальної записки студент подає керівнику дипломної роботи проміжну звітність щодо виконання теоретичної й практичної частини.

3. Після завершення дипломної роботи студент надає пояснювальну записку й графічні матеріали відповідальному на випускаючій кафедрі по дотриманню державних стандартів ГСТУ (3008-95) «Документація, звіти в сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» для контролю.

4. Одночасно на етапі представлення матеріалів робіт для розгляду на кафедрі автор роботи звертається з заявою на ім'я завідувача кафедри, в якій дає згоду на її перевірку на академічний плагіат (додаток В).

5. Після проходження контролю пояснювальна записка й графічні матеріали не пізніше ніж за три тижні до початку роботи екзаменаційної комісії передаються на розгляд керівнику роботи. Керівник на етапі загальної

перевірки здійснює перевірку випускної кваліфікаційної роботи на академічний плагіат (відповідно до Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у випускних кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»). За результатами перевірки автору роботи надається довідкою про рівень оригінальності роботи з одним з трьох рішень за формою (додаток В). У разі незгоди з результатами перевірки автор роботи має право подати на апеляцію. При позитивному рішенні керівник підписує роботу й разом з відгуком на неї передає цю документацію завідувачу кафедри на затвердження.

У відгуку на роботу керівник розкриває такі питання:

- відношення студента до виконання роботи й ступінь самостійності вирішення поставлених у роботі завдань;
- уміння аналізувати отриману інформацію й робити обґрунтовані висновки й пропозиції;
- якість розробки й оформлення роботи;
- можливість присвоєння студенту кваліфікації бакалавра.

3. Електронна версія пояснювальної записки за тиждень до дати захисту дипломної роботи здається в електронний архів кафедри для розміщення у Електронному репозитарії кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти відповідно до Положення про Електронний репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

4. Завідувач кафедри на основі представлених матеріалів вирішує питання щодо допуску студента до захисту виконаної роботи, поставивши свій підпис на титульному аркуші. У випадку негативного рішення завідувача кафедри це питання розглядається на засіданні кафедри для ухвалення рішення.

5. Дипломна робота, підписана студентом і керівником, з відгуком керівника, довідкою про рівень оригінальності роботи подається на рецензію. Рецензенти дипломних робіт призначаються кафедрою. Рецензент оцінює роботу й надає розгорнуту письмову рецензію на дипломну роботу. У рецензії вказується на скільки грамотно розкриті завдання поставлені в роботі, наскільки аргументовано й обґрунтовано зроблені висновки й практичні рекомендації, наскільки якісно оформлена робота.

6. Підписана керівником, завідувачем кафедри, відповідальним за дотримання державних стандартів ГСТУ, зшита у твердий перепліт пояснювальна записка з висновком керівника й рецензента, довідкою про рівень оригінальності роботи за тиждень до початку роботи екзаменаційної комісії передається на кафедру для захисту.

Захист виконаної студентом роботи проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії у затверджений кафедрою термін. Для захисту студент надає наступні матеріали:

1. Пояснювальну записку.
2. Презентаційні матеріали.
3. Відгук керівника роботи.
4. Рецензію на дипломну роботу.
5. Довідку про рівень оригінальності роботи.

Під час захисту роботи студент коротко (не більш 5-7 хвилин) розкриває її актуальність, теоретичне, практичне значення й економічну доцільність.

Доповідь структурно складається із трьох частин:

- вступ - 2 хвилини (обґрунтування вибору теми, мета, завдання, методика дослідження та ін.);

- інформація про виконану роботу - 2-3 хвилини (послідовно по розділах основної частини, - що автором самостійно здійснене, проаналізоване, розраховане й т.п.).

- виклад результатів дослідження, які становлять предмет захисту, - 2-3 хвилини (висновки).

Доповідь повинна бути проілюстрована графічним матеріалом у вигляді слайдів, презентації до яких студент звертається в ході своєї доповіді. На графіки, таблиці, рисунки представлені до захисту, студент посилається в ході доповіді. Ілюстративний матеріал повинен розкривати основні положення роботи, звільняючи доповідача від необхідності характеризувати статистичний матеріал словами. Кількість графічного матеріалу залежить від теми роботи й узгоджується з керівником.

Після доповіді студент відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії.

За результатами виконання й захисту роботи екзаменаційна комісія ухвалює рішення щодо присвоєння студенту кваліфікації бакалавра.

5. СТРУКТУРА, ОБСЯГ І ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Обсяг й послідовність виконання дипломної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має індивідуальний характер. Однак при цьому необхідно дотримуватися деяких загальних вимог. Робота повинна органічно поєднувати теоретичну та практичну частини. Загальний обсяг пояснювальної записки повинен бути в межах 60-70 сторінок машинописного тексту.

До складу пояснювальної записки входять:

1. Титульний аркуш.
2. Завдання на дипломну роботу.

3. Реферат (додаток Г).
4. Зміст пояснювальної записки.
5. Вступ
6. Основна частина.
7. Охорона праці.
8. Висновки.
9. Список джерел інформації.
10. Додатки.

Титульний аркуш і завдання на дипломну роботу оформлюють відповідно до зразків (додатку Б).

Реферат (додаток Г) у короткій формі відображає результати роботи, використовувані методи дослідження, вказується загальний обсяг роботи, кількість графічного матеріалу. Реферат оформлюється на двох мовах: українській та англійській.

У вступі коротко викладають:

1) актуальність обраної теми випускної роботи (це відповідь на запитання: «Чому дану проблему необхідно вивчати в цей момент?»). Обґрунтування актуальності повинне бути небагатослівним, потрібно показати головне - суть проблемної ситуації. У характеристиці ступеня вивченості проблеми вказується, ким, коли і які аспекти досліджувалися й наскільки глибоко, тобто дається короткий огляд використаної літератури. Якщо тема досить розроблена у вітчизняній і закордонній науковій літературі, потрібно обґрунтувати доцільність її наступної доробки;

2) Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обрані для вивчення. Об'єктом дослідження є господарська діяльність підприємства певної галузі (але не саме підприємство), порядок і побудова бухгалтерського обліку на ньому, сукупність операцій, що утворюють той чи інший вид діяльності тощо.

3) Предмет – це те, що міститься в межах об'єкта. Предмет дослідження – це теоретичне відтворення об'єктивної дійсності, які підлягають безпосередньому вивченню у даній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження.

Наприклад, «Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних і організаційно-методичних підходів до бухгалтерського обліку розрахунків з підзвітними особами, об'єктом – процес бухгалтерського обліку розрахунків з підзвітними особами на ТОВ «Аліса»;

Тема, об'єкт і предмет, мета і завдання дослідження перебувають у нерозривному зв'язку. У своїй сукупності вони зумовлюють зміст всієї

роботи, зміст положень, висновків і рекомендацій, які бакалавр виносить на захист.

4) Мета дослідження полягає у вирішенні наукової проблеми шляхом удосконалення обраної сфери діяльності конкретного об'єкта. Мета формулюється лаконічно та конкретизується у завданнях дослідження. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Між метою і кінцевим результатом дослідження має бути тісний зв'язок. Поставленої мети обов'язково треба досягти. І неодмінно перевірити, чи чітко визначене досягнення мети у висновках.

Наприклад, «Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з підзвітними особами підприємства».

5) Мета дослідження реалізується через конкретні завдання, які треба вирішити відповідно до цієї мети. Завдання дослідження повинні мати як теоретичний, так і прикладний характер: доопрацювання та введення нових понять, класифікаційних ознак, розкриття їх сутності і змісту, розробка показників, критеріїв, принципів, умов і факторів та інше. Завдання дослідження формулюється у формі переліку дій: «вивчити...», «дослідити...», «проаналізувати...», «встановити...», «обґрунтувати...» та інше. Формулювати завдання слід ретельно, оскільки їх вирішення становитиме зміст розділів і підрозділів звіту з науково-дослідної практики, а згодом і дипломної роботи. Про досягнення мети слід зазначити у висновках всієї роботи, про вирішення конкретних завдань засвідчують у кінці відповідних розділів дослідження.

Наприклад, «Для досягнення поставленої мети в роботі визначені для вирішення наступні завдання:

- провести огляд літературних джерел та виявити проблемні питання щодо обліку розрахунків з підзвітними особами;
- проаналізувати особливості обліку розрахунків з підзвітними особами в інших країнах світу;
- дослідити особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві тощо».

б) Важливою складовою вступу є методи дослідження, які вказують на шляхи досягнення мети та розв'язання поставлених у роботі завдань, свідчать про достовірність і вірогідність отриманих результатів. Тут коротко характеризують теоретичну та методологічну базу дослідження, подають перелік використаних методів. Перерахування методів здійснюють у тісному

зв'язку із змістом дослідження, зазначаючи що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

7) Після визначення результатів дослідження необхідно визначити практичне значення отриманих результатів, тобто значущість цієї праці для науки і практики із зазначенням можливості та конкретних шляхів використання результатів дослідження.

8) Апробація результатів дипломної роботи. Вказуються форми і види реалізації наукових досліджень, а саме: на яких наукових конференціях, наукових семінарах, круглих столах оприлюднені результати досліджень, що включені до дипломної роботи у вигляді тез доповідей, наукових статей.

Обсяг вступу звичайно не перевищує 2-х сторінок основного обсягу роботи.

Основна частина дипломної роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів. Порядок викладу матеріалу в роботі завжди відповідає меті дослідження. Поділ матеріалу на розділи й підрозділи, їх послідовність повинні бути логічно виправданими й відносно пропорційними за обсягом. Назви розділів повинні відображати розв'язувану проблему. Докладний план роботи узгоджується з керівником.

Найбільш оптимальної є основна частина, яка складається із трьох розділів:

У першому розділі (Теоретичні дослідження за темою) автор має продемонструвати свою обізнаність з теоретичними напрацюваннями у напрямку дослідження, методами їх критичного аналізу, вміння обґрунтувати вибір напрямку дослідження. Структурно перший розділ складається з 2-3 підрозділів.

У першому підрозділі слід дати характеристику сучасного стану об'єкта дослідження, виходячи з аналізу даних сайту Державної служби статистики, враховуючи при цьому специфіку галузі діяльності, в якій працює підприємство, що розглядається у якості бази. Підкреслити актуальність роботи з практичної точки зору.

У другому підрозділі слід розкрити стан теоретичних напрацювань з обраної теми, проаналізувати існуючі різноманітні погляди (в тому числі власні) на ті чи інші аспекти, виявити невирішені проблеми, які потребують розв'язання в теоретичному, методичному та прикладному плані щодо обліку, аудиту, аналізу чи оподаткування (виходячи з обраного напрямку дослідження).

У третьому підрозділі подається оцінка діючих законів, постанов, указів та інших офіційно-розпорядчих документів нормативної та довідкової бази за

досліджуваною проблемою. Розкривається власне розуміння цієї бази, обґрунтовуються необхідність, доцільність окремих документів щодо обліку, аудиту чи оподаткування (виходячи з обраного напрямку дослідження).

Обсяг розділу – 12-15 сторінок.

У **другому розділі** студент повинен виконати ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми, викласти результати досліджень на матеріалах певної компанії не менш ніж за 3 роки.

Другий розділ (Бухгалтерський облік та система оподаткування підприємства) – це практична частина дипломної роботи, при написанні якої рекомендується використовувати матеріал, отриманий студентом під час проходження практики на досліджуваному підприємстві. У розділі виділяють три відносно самостійні підрозділи, що містять аналіз і оцінку конкретних сфер діяльності підприємства, за даними якого виконується дослідження.

У *першому підрозділі (Загальна характеристика підприємства й аналіз його діяльності)* важливе місце посідає викладення загальної методики й основних методів дослідження (формули розрахунків, порівняльні таблиці, ранжування тощо), аналіз узагальнюючих показників діяльності об'єкта дослідження щодо обраної теми дослідження.

У цьому розділі приводиться характеристика підприємства або його окремих виробничих підрозділів: найменування підприємства, найменування й номенклатура продукції, що випускається (робіт, послуг); приналежність до галузі; організаційна структура підприємства; фінансові результати господарської діяльності за звітний і попередній роки. Необхідно звернути увагу на ефективність роботи підприємства, показники прибутки й рентабельності як для підприємства в цілому, так і для окремих видів продукції (послуг). Для аналізу основних показників роботи досліджуваного підприємства рекомендується використовувати показники наведені в додатку Д.

Також у цьому розділі необхідно провести короткий аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства (рекомендовані для аналізу показники наведені в додатку Ж). Тут варто використовувати традиційну методику розрахунків коефіцієнтів на основі даних балансу й звіту про фінансові результати за останні 3 роки. Форми фінансової звітності, на підставі якої проводиться розрахунки фінансових показників і які розміщуються в додатках до дипломної роботи, повинні містити печатки підприємства. Якщо розрахунки проводяться на підставі електронної звітності, то обов'язково приводиться посилання на веб-ресурс. Аналіз основних фінансових показників не потрібно зводити до констатування фактів їх збільшення або зменшення. Цінність аналізу укладається в порівнянні фактичних показників з оптимальними значеннями або тенденціями.

Результати розрахунків рекомендується приводити в табличній формі доповнюючи графічними ілюстраціями (графіками, діаграмами й т.п.).

Таблиці й ілюстративний матеріал, розмір яких перевищує 50% аркуша формату А4 необхідно виносити в додатки, розставляючи по тексту роботи відповідні посилання на додатки.

У другому підрозділі (Бухгалтерський облік і система оподаткування на підприємстві) дається ґрунтовний аналіз діючої практики організації обліку та методики щодо обраного об'єкта дослідження. Слід чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичено з літератури, що одержано з документів компанії, а які дані здобуті шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань тощо.

Необхідно розглянути принципи діючої на підприємстві облікової політики. Розкриваючи цю інформацію не варто переписувати «Наказ про облікову політику», а варто навести критичний аналіз облікової політики на предмет її відповідності національним стандартам і принципам ведення бухгалтерського обліку.

Розкриття методики обліку повинно охоплювати всі елементи методу бухгалтерського обліку щодо об'єкта дослідження (оцінка, документування, рахунки, подвійний запис, калькулювання, інвентаризація, баланс, звітність).

У третьому підрозділі є аналіз всіх податків та обов'язкових платежів, що сплачує підприємство. Тому необхідно надати детальну характеристику цих податків і платежів: назва, вид, ставка, період сплати, форми звітності та ін.

Залежно від теми роботи окремим підпунктом у цьому розділі можуть бути розглянуті питання організації й ведення управлінського обліку на підприємстві.

Обсяг розділу 18-20 сторінок.

Третій розділ (Напрямок вдосконалювання предмета дослідження на підприємстві) повинен містити обґрунтовані пропозиції студента, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі, приводить рекомендація з удосконалювання обліку, аудита, аналізу чи оподаткування (в залежності від теми дипломної роботи) на досліджуванім підприємстві.

Структурно містить 2 підрозділи. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в другому розділі дипломної роботи.

У першому підрозділі відповідно до теми дослідження можуть надаватися узагальнені результати обліково-аналітичної роботи з

досліджуваної проблеми компанії, що аналізується, з конкретними рекомендаціями щодо підвищення ефективності цієї роботи.

У цьому підрозділі необхідно привести методичні основи й інформаційну базу аналізу предмета дослідження, провести всебічний аналіз стану й динаміки показників, що характеризують предмет дослідження. Наприклад: при аналізі собівартості продукції необхідно проаналізувати її динаміку за ряд періодів; зіставити темпи росту собівартості з темпами росту обсягу випуску продукції; проаналізувати структуру собівартості й структурну динаміку за ряд періодів.

Результати аналізу слід представляти в табличному чи графічному вигляді. Приклад аналітичної таблиці представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Приклад аналітичної таблиці для аналізу динаміки показників

Назва показника	Абсолютне значення за плановий/ базовий період	Абсолютне значення за фактичний /звітний період	Зміни		Темп приросту, %
			В абсолютних величинах	У відносному вираженні	
Показник	A_0	A_1	$A_1 - A_0$	$\frac{A_1}{A_0} \times 100\%$	$\frac{A_1}{A_0} \times 100\% - 100\%$

У цьому розділі студент повинен використовувати максимально широкий спектр методів економічного аналізу. Позитивним є використання інформаційних (комп'ютерних) технологій в аналізі.

У другому підрозділі окреслюються шляхи удосконалення конкретної сфери діяльності установи, надаються пропозиції з підвищення ефективності використання ресурсів на досліджуваному об'єкті, впроваджуються новітні методи вирішення існуючих в установі проблем (якщо тема дипломної роботи містить дві складові досліджуваної проблеми, такі як облік та аналіз або облік та аудит, або аналіз та аудит). Наводяться чіткі рекомендації з удосконалення, наприклад, схеми документообігу підприємства, удосконаленню первинних документів, що застосовуються для ведення обліку предмета дослідження на підприємстві, можливо, запропонувати й обґрунтувати вдосконалення робочого плану рахунків підприємства або окремих елементів облікової політики.

Приклади можливих варіантів заходів щодо вдосконалення діяльності підприємства й розрахунки їх ефективності наведені в додатку К.

Обсяг розділу 12-15 сторінок.

Висновки повинні відображати:

- ступінь вирішення завдань дипломної роботи,
- методи й способи вирішення цих завдань,
- перелік отриманих теоретичних і практичних результатів,
- можливості й наслідки практичного впровадження результатів дипломної роботи.

Висновки рекомендується нумерувати по пунктах - перше. (по-перше), друге. (по-друге) і так далі, а кожний пункт висновків складається із двох частин - затвердження («затверджуємо, пропонуємо наступне.») і доказу («тому, що...», « на підставі...»). Наприклад: «Рівень розвитку галузі недостатній, оскільки випуск продукції на душу населення становить лише 60% від середньоєвропейського показника.».

Обсяг висновків дипломної роботи – 2-3 сторінки.

Список джерел інформації включає складений за чинними правилами перелік використаних літературних джерел. Кількість джерел повинна бути не менш 60. Обов'язкові посилання на нормативні акти та періодичні видання за останні 2-3 роки відповідно до обраної теми дослідження.

У додатки виносяться громіздкі таблиці допоміжного характеру, блок-схеми, зразки форм таблиць та анкет соціологічного опитування тощо.

В додатках повинні бути копії оригіналів фінансової звітності (тобто з підписами та печатками), а не набрані самостійно студентом на ПК.

Графічні матеріали включають плакати (діаграми, графіки, таблиці, фотоматеріали, схеми), необхідні для ілюстрації, обґрунтування й впровадження результатів дипломної роботи. Усі графічні матеріали повинні входити до складу дипломної роботи. Найбільш важливі з них використовуються як ілюстративні матеріали в доповіді при захисті випускної роботи (додаток Л).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Підсумкову оцінку дипломної роботи визначає екзаменаційна комісія, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

У процесі визначення оцінки враховується низка важливих показників якості дипломної роботи:

Змістовні аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;

- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- широта й адекватність методологічного та діагностичного апарату;
- наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.

Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації;
- якість відповідей на поставлені запитання членами екзаменаційної комісії.

Основні умови одержання оцінки:

Відмінно. Дипломна робота містить глибокий та змістовний аналіз предмету дослідження, чітко визначений особистий внесок автора в розкриття досліджуваної проблеми, має практичне значення, доповідь логічна і коротка, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії правильні й стислі.

Добре. Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неприципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи особистого внеску автора в розкриття досліджуваної проблеми чітко не подані, недостатньо використані інформаційні матеріали організації-замовника, мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог.

Задовільно. Тема дипломної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, заходи і пропозиції, що містяться в третьому розділі, обґрунтовані непереконливо, рецензія і відгуки містять окремі зауваження, доповідь

прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення дипломної роботи.

Незадовільно. Нечітко сформульована мета дипломної роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибині. Пропоновані заходи випадкові, з аналізу не впливають, економічне обґрунтування неповне. Оформлення роботи далеке від зразкового. Ілюстрації до захисту відсутні. Відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії неточні або неповні.

Дипломна робота до захисту не допускається. Подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, установлених графіком. Написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по інституту. Виконана несамоостійно та містить ознаки академічного плагіату (відповідно до Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у випускних кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»). Структура не відповідає вимогам. Відсутнє економічне обґрунтування пропонованих заходів. Не оправлена у тверду палітурку, недбало оформлена.

ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО ЗАКРІПЛЕННЯ ТЕМИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Зав. кафедри економічного аналізу
та обліку

(підпис)

Завідувачу кафедри
економічного аналізу та
обліку

студента б курсу, групи _____
спеціальності “Облік і
оподаткування”

(ПІБ студента)

“__” _____ 20__ р.

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему випускної кваліфікаційної роботи “Шляхи вдосконалення системи обліку і аудиту формування витрат на виробництво і реалізацію продукції підприємства” (дослідження буде проведене на прикладі товариства з обмеженою діяльністю «Амелія»).

“__” _____ 20__ р.

(підпис студента)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу

Кафедра Економічного аналізу та обліку

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
економічного аналізу та обліку
Н.В. Якименко-Терещенко
« ____ » _____ 2019 року

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Перепелиці Івану Дмитровичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема роботи Бухгалтерський облік і аналіз доходів підприємства:
організаційно-методичний аспект

керівник роботи Давидюк Тетяна Вікторівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від _____ № _____

2 Термін подання студентом роботи _____

3 Вихідні дані до роботи законодавчі акти України, нормативно-правові
документи органів державної виконавчої влади, матеріали періодичних
видань, науково-практичних конференцій і семінарів, наукові праці
вітчизняних і зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку, аналізу та
аудиту доходів підприємства; документація з первинного, аналітичного та
синтетичного обліку доходів підприємства, облікові регістри та фінансова
звітність підприємства

4 Перелік питань, які потрібно розробити у пояснювальній записці Розкрити економічну сутність доходів, їх класифікацію, його нормативно-правове регулювання з питань обліку доходів; проаналізувати фінансово-економічний стан підприємства; охарактеризувати методи і форми організації обліку на підприємстві, особливості синтетичного та аналітичного обліку доходів на підприємстві; розробити шляхи вдосконалення обліку, аналізу і аудиту доходів підприємства

5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслеників) Презентація - 12 аркушів формату А4

6 Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці і навколишнього середовища			

7 Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер етапу	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Вибір і обґрунтування теми, постановка проблем і завдань		
2	Аналітичний огляд джерел, вибір методики досліджень		
3	Підготовка і виконання пояснювальної записки		
4	Підготовка висновків до дипломної роботи		
5	Складання відомості документів, оформлення ПЗ		
6	Виконання презентації, доповіді		
7	Подання ДР на відгук та зовнішню рецензію		
8	Подання ДР на допуск до захисту		
9	Захист ДР		

Студент _____ **Перепелиця І.Д.** _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ **Давидюк Т.В.** _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу
Кафедра Економічного аналізу та обліку
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до дипломної роботи

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему Бухгалтерський облік і аналіз доходів підприємства: організаційно-методичний аспект

Виконав студент б курсу, групи 2.БЕМ 302 п. 8

Перепелиця І.Д.

(підпис, прізвище та ініціали)

Керівник Давидюк Т.В.

(підпис, прізвище та ініціали)

Рецензент Посохов І.М.

(підпис, прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Жадан Т.А.

(підпис, прізвище та ініціали)

Харків 2019

ФОРМА ЗАЯВИ–ЗГОДИ НА ПЕРІВІРКУ РОБОТИ НА ПЛАГІАТ

Керівнику підрозділу _____

(Назва підрозділу, ПІБ керівника підрозділу)

(ПІБ заявника (заявників), місце роботи (навчання))

З А Я В А

Я, автор випускної кваліфікаційної роботи

(Назва)

Засвідчую, що подана до захисту робота виконана самостійно. Всі виявлені у роботі запозичення є правомірними. Автор надає дозвіл на перевірку роботи на оригінальність з метою запобігання плагіату. Автор гарантує, що ним одержано всі необхідні дозволи на використання у роботі матеріалів, що охороняються авторським правом.

Підпис автора

Дата

ДОВІДКА ПРО ПЕРЕВІРКУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ НА ПЛАГІАТ

Довідка про рівень оригінальності роботи

Назва роботи: _____

Вид роботи - випускна кваліфікаційна робота

Автор: _____
(Прізвище, ім'я та по батькові)

Обсяг роботи: _____ арк.

Програмно-технічні засоби перевірки на оригінальність твору:

Результати перевірки на оригінальність твору

Назва структурного елемента (розділів)	Обсяг рукопису	Обсяг, який перевірено на оригінальність	Показник оригінальності/ подібності (у відсотках)	Обґрунтування використання запозичень (заповнюється у разі необхідності)
Всього				

Роботи, обсяг яких перевищує 40 арк., можуть перевірятися на оригінальність тексту вибірково, але обсяг матеріалів, що перевіряються не повинен становити менше 25% роботи.

Загальний висновок: _____

Зав. кафедри економічного

аналізу та обліку

(підпис)

Н.В. Якименко-Терещенко

Керівник

(підпис)

(ПІБ керівника)

Дата

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до ДР: 50 с., 1 рис., 16 табл., 36 джерел,
3 додатки

Ключові слова: АУДИТ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ,
ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ, МЕТОДИКА АУДИТУ

Об'єктом дослідження є формування та оподаткування прибутку фірми «РАДМІР» дочірнього підприємство АТ НДІРВ, предметом - теоретико-методичні і практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту формування прибутку та його оподаткування підприємства.

Метою дипломної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретичних положень щодо вдосконалення організації та методики обліку та аналізу доходів відповідно до сучасних умов господарювання та розробка пропозицій щодо вирішення даної проблеми.

Мета роботи визначила необхідність вирішення таких задач: проаналізувати зміст та класифікація доходів діяльності підприємства для цілей бухгалтерського обліку та аналізу розглянути нормативні документи, що регулюють облік та аудит доходів; дослідити основні тенденції діяльності фірми «Радмір»: розглянути організацію обліку доходів; розробити модель ризику аудиту фінансових результатів; вдосконалити головні напрямки покращення фінансових результатів фірми «Радмір» для підвищення ефективності її діяльності.

Основні результати дослідження: розроблено когнітивну моделі організації аудиту фінансових результатів діяльності підприємства; розглянуто модель ризику аудиту фінансових результатів; запропоновано впровадження аудиторської програми «IT Audit: Аудитор» для організації аудиту доходів, витрат та фінансових результатів; надано головні напрямки покращення фінансових результатів фірми «Радмір» для підвищення ефективності його діяльності.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Показники	Базовий період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне (+,-)	Темп росту, %
Собівартість реалізації продукції, тис. грн.				
Адміністративні витрати, тис. грн.				
Витрати на збут, тис. грн.				
Операційний прибуток, тис. грн.				
Чистий прибуток, тис. грн.				
Рентабельність діяльності, %				
Середньооблікова чисельність працівників, осіб.				
Фонд оплати праці, тис. грн.				
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн.				
Продуктивність праці, тис. грн/особу				
Середньорічна вартість основних засобів тис. грн.				
Фондовіддача, грн.				

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Показник	Нормативне значення	Базовий період	Звітний період	Відхилення від:	
				базового періоду	нормативу
1	2	3	4	5	6
1. Аналіз ліквідності підприємства					
1.1. Коефіцієнт покриття	> 1				
1.2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0 збільшення				
2. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства					
2.1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>0,5				
2.2. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1				
2.3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0 збільшення				
3. Аналіз ділової активності підприємства					
3.1. Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення				
3.2. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	Збільшення				
3.3. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення				
4. Аналіз рентабельності підприємства					
4.1. Коефіцієнт рентабельності активів	>0 збільшення				
4.2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0 збільшення				
4.3. Коефіцієнт рентабельності діяльності	>0 збільшення				

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКІВ У РОЗДІЛІ 3

Приклад 1: у ході аналізу отримані наступні значення показників діяльності підприємства табл. 2.

Таблиця 2 – Показники діяльності підприємства (умовний числовий приклад)*

Показник	Абсолютне значення на початок періоду	Абсолютне значення на кінець періоду	Зміни		Темп приросту, %
			В абсолютних величинах	Базисні темпи росту, %	
1	2	3	4	5	6
Власний капітал	3648,7	3720,5	+71,8	101,9	+1,9
Валюта балансу	3708,5	4074,3	+365,8	109,8	+9,8
Дохід від реалізації	300,0	360,0	+60	120,0	+20
Собівартість продукції підприємства	80,0	100,0	+20	125,0	+25
Прибуток підприємства	45,0	52,6	+7,6	116,88	+16,8
Розрахункові показники					
- коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,98	0,91	-0,07	92,8	-7,2
- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	1,0163	1,095	0,0787	107,74	+7,74
- коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,0238	0,0314	0,0076	131,9	+31,9
- коефіцієнт рентабельності власного капіталу	1,23	1,41	0,18	114,63	+14,63

* у таблиці наведений не повний перелік розрахункових показників, тому студентів в роботі необхідно використовувати показники наведені в Додатку Ж.

Наприклад, на досліджуваному підприємстві показник платоспроможності в аналізованому періоді мав тенденцію до зниження, тому студент вибирає його як об'єкта аналізу й удосконалення. Для цього студент припускає й аналізує можливі варіанти зміни одного зі складових цього коефіцієнта. Наприклад, пропонує змінити структуру капіталу підприємства шляхом збільшення власного капіталу підприємства на 5%, за умови, що загальна сума пасивів підприємства залишиться на рівні поточного року. Тоді: розмір власного капіталу складе 3906; пасиви

підприємства залишаться на рівні 4074,3, а коефіцієнт платоспроможності складе 1,004.

Однак зміни розміру власного капіталу вплине не тільки на показник платоспроможності, але й на інші показники діяльності підприємства: коефіцієнта рентабельності власного капіталу, коефіцієнта забезпеченості власними обіговими коштами, коефіцієнта маневреності власного капіталу, показник фінансового левериджу й т.п. Тому, студент аналізує, на які показники діяльності підприємства вплине зміни розміру власного капіталу й приводить розрахунки зміни цих показників. Результати розрахунків, можливо, узагальнити в таблиці 3.

Таблиця 3 – Розрахункові значення досліджуваних показників*

Найменування показника	Поточне значення (див. табл.2 графа 3)	Розрахункове значення (у результаті збільшення (зниження) на 5% значення Власного капіталу)	Зміни		Темп приросту, %
			В абсолютних величинах	Базисні темпи росту, %	
1	2	3	4	5	6
Власний капітал	3720,5	3906,0	185,5	104,98	+4,98
Валюта балансу	4074,3	4074,3	0	0	0
- коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,91	1,004	0,094	110,32	+10,32
- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	1,095	1,095	0	0	0
- коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,0314	0,0759	0,0445	241,7	+141,7
- коефіцієнт рентабельності власного капіталу	1,41	1,37	-0,04	97,16	2,84

* у таблиці наведений не повний перелік показників на які впливає зміна структури капіталу, тому студентові в роботі необхідно самостійно проаналізувати зміна всіх показників наведених у Додатку Ж.

За результатами такого аналізу студент робить розгорнутий обґрунтований висновок про наслідки зміни структури капіталу, розглядає джерела можливого збільшення розміру власного капіталу й аналізує показники, при можливим поліпшенні фінансово-економічного стану підприємства.

Приклад 2: Наприклад, предметом дослідження бакалаврської роботи є обігові кошти підприємства. Студент може: розрахувати вартість вивільнення обігового капіталу й визначити коефіцієнт оборотності. За умови, що обсяг реалізованої продукції (РП) становить 50 млн. грн. Вартість обігових коштів $Об_c = 10$ млн. грн., тривалість обороту обігових коштів передбачається скоротити на 12 днів. Тоді необхідно розрахувати:

- кількість оборотів обігових коштів:

$$ПРО = РП / Об_c = 50 / 10 = 5 \text{ про.}$$

- тривалість одного обороту обігових коштів:

$$D = 360 / \text{ПРО} = 360 / 5 = 72 \text{ дн.}$$

- тривалість обороту обігових коштів після скорочення тривалості обороту:

$$D_n = D - \Delta D = 72 - 12 = 60 \text{ днів.}$$

- кількість оборотів обігових коштів після скорочення тривалості обороту:

$$V_n = 360 / D_n = 360 / 60 = 6 \text{ про.}$$

- потреба в обіговому капіталі після скорочення тривалості обороту:

$$\text{ОбС}_n = \text{РП} / V_n = 50 / 6 = 8,33 \text{ млн. грн}$$

- величина вивільнення обігового капіталу:

$$\text{ОбС}_{\text{высв}} = \text{Ос} - \text{Ос}_n = 10 - 8,33 = 1,67 \text{ млн. грн.}$$

За аналогією із прикладом 1 розраховується вплив обсягу необхідного капіталу й тривалості обороту обігових коштів на показники фінансового стану підприємства.

Вихідні дані й результати розрахунків рекомендується оформляти в табличній формі (приклад, таблиці 2-3)

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Міністерство освіти і науки України

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу

Кафедра економічного аналізу та обліку

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

П Р Е З Е Н Т А Ц І Я

до захисту дипломної роботи
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Тема роботи: «Бухгалтерський облік і аналіз доходів підприємства:
організаційно-методичний аспект»

ПЕРЕЛІК СЛАЙДІВ

- Слайд 1** Розкриття терміну “дохід” в різних літературних джерелах
- Слайд 2** Поняття доходу в розрізі історичних шкіл
- Слайд 3** Розгляд проблемних питань в наукових виданнях
- Слайд 4** Порівняння міжнародного та національного стандартів з обліку доходів
- Слайд 5** Основні техніко-економічні показники роботи фірми «Радмір» за 2016-2018 рр.
- Слайд 6** Показники оцінки фінансового стану фірми «Радмір» за 2018 р.
- Слайд 7** Аналіз доходів та витрат фірми «Радмір» за 2016-2018 рр.
- Слайд 8** Прогнозний звіт про фінансові результати фірми «Радмір»
- Слайд 9** Показники прибутковості (збитковості) діяльності фірми «Радмір», розраховані за прогнозованим звітом про фінансові результати
- Слайд 10** Розрахунок компонентів аудиторського ризику

Виконавець _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

Перепелиця Іван Дмитрович
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Давидюк Тетяна Вікторівна
(прізвище, ім'я, по-батькові)